

4. Ризванов А.К. Хімічний експеримент у школі: Метод. Посібник / А.К. Ризванов. - Харків: Веста : Видавництво «Ранок», 2002.-128с.
5. Л.О. Яковішин. Цікаві досліди з хімії у школі та вдома. - С: Біблекс, 2006. – 175 с.
6. Усі цікаві досліди. Хімія. 10-11 класи .- Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. - 220 с.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СЛОВЕСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ХІМІЇ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Жгир Н. М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Для свідомого застосування всіх методів у процесі навчання необхідно їх певним чином класифікувати. Сучасна педагогіка не має єдиної систематики методів навчання.

І. Підласий стверджує, що найдавнішою класифікацією методів є традиційна класифікація, яка бере початок ще у стародавніх філософських та педагогічних системах і поступово пристосовується до нашого часу [8, с. 474]. А. Алексюк, пропонує здійснювати класифікацію методів навчання за найістотнішою, докорінною ознакою [1]. Ця класифікація має оптимально відображати завдання і зміст цілісного навчального процесу у сучасній старшій школі [2, с. 52].

Залежно від джерела інформації можна виділити: словесні, наочні та практичні методи.

Словесні методи – це словесне тлумачення понять, явищ, наочних посібників, слів, термінів тощо. Використовують переважно під час викладання нового матеріалу, а також у процесі закріплення, особливо тоді, коли викладач відчуває, що учні чогось не зрозуміли. Пояснення часто супроводжується засобами наочності, спостереженнями, дослідами. Успіх пояснення залежить від його доказовості, логічності, чіткості мовлення, образності мови [9, с. 106]. До словесних методів належать: монологи (лекції, доповіді, пояснення), діалогічні (бесіди, диспути, конференції) і читання, робота з книгами.

Монологічний метод – використання слів для викладу навчального матеріалу з метою формування знань, умінь, переконань. Учитель передає інформацію, а учень сприймає, інтерпретує, запам'ятовує, а потім відтворює вивчене.

Метод передбачає багатопланову діяльність педагога:

- викладання навчального матеріалу;
- установлення контакту з учнями;
- стимулювання учнів до сприймання матеріалу;
- керувати пізнавальною діяльністю учнів;
- передбачення свого викладу, його змісту, форм [6, с. 140].

Метод передбачає багатопланову діяльність вчителя:

1. Викладацька промова не лише несе інформацію, а й керує пізнавальною діяльністю слухача, готує до сприйняття, одночасно впливає на думки й почуття.

2. Учитель не тільки доносить певну інформацію, а й висловлює своє ставлення до учнів, оскільки, доносячи матеріал, він переконує аудиторію. Таким чином, слово зберігає велику виховну дію.

3. Метод є гнучким, і може включати різні засоби та прийоми. Викладачі мають можливість враховувати особливості сприйняття учнями матеріалу.

4. Викладання дає вчителю можливість використовувати новітні наукові дані та методи, ще не відображені в підручниках.

5. Викладання демонструє учням логіку вчителя, яскраву мову та його культуру.

При цьому слід звернути увагу і на головні недоліки цих методів – відносно велика ініціатива вчителя, а пізнавальна ініціатива учнів – недостатня. Учитель не має можливості адаптуватися до сприйняття матеріалу кожним учнем.

Розмовний метод навчання. Його суть полягає в тому, щоб спонукати учнів використовувати цілеспрямовані запитання для пригадування відомих знань та засвоєння нових

знань шляхом самостійного мислення та висновків. Найчастіше цей підхід використовується, коли нова тема відносно легка, а учні вже сформуvalи про неї певні уявлення, які дозволяють їм евристичним шляхом розуміти й засвоювати знання.

Перевагою діалогічних методів є те, що вони сприяють розвитку, самостійності та формуванню переконань учнів. Однак, незважаючи на свої позитивні якості, такі методи не можуть бути універсальними методами навчання, оскільки для їх впровадження потрібні багато часу, спеціальна підготовка та певний обсяг знань для їх проведення.

Застосування методів діалогічних дає змогу формувати комунікативні навички, уміння відстоювати свою позицію, закріплювати правила етикету у спілкуванні.

Робота з книгою. Сутність цього методу полягає в організації самостійної роботи учнів над друкованим текстом [8, с. 493]. Джерелами знань можуть бути підручники, навчальні посібники, науково-популярна література, газети, журнали, підручники з виравами, первинні матеріали, довідники, словники тощо.

Уміння працювати з книгою багато в чому залежить від навчального рівня учня, якості знань, загальноосвітнього рівня, духовного розвитку. Так кажуть Г. Гецов [3], Г. Козлакова [4], Х. Муратов [7].

Методика роботи з книгою індивідуальна. Це залежить від досвіду, загальноосвітнього рівня тощо. Стимулює продуктивну роботу:

- бажання учня ознайомитися з книгою, щоб зрозуміти її;
- потреба в оволодінні сукупністю знань для вирішення конкретних завдань;
- необхідність проаналізувати книгу перед виступом у класі;
- потреби в самоосвіті, самовдосконаленні, професійному розвитку компетентності тощо.

Викладачі повинні орієнтувати учнів на такі основні правила культури читання наукової літератури:

1. Розуміти коротку інформацію матеріалу.
2. Обдумати зміст книги, щоб зробити короткий виступ у класі та на контрольній роботі.
3. Розкрити, чим збагачує книга.
4. Виставити особисту оцінку роботи над матеріалом.

Варто зазначити, що мати справу з книгами дуже важливо під час вивчення предмету. Під час уроку або самостійних робіт студенти мають можливість безпосередньо ознайомитися з основними складовими книги як основними об'єктами дослідження дисципліни, враховуючи її дизайн, вихідні дані тощо.

Отже, опрацювання книги, по-перше, дає можливість учням самостійно здобувати нові знання, закріплювати, розширювати та поглиблювати знання, отримані на уроці, по-друге, спонукає учнів до оволодіння методами самоосвіти. Самостійне читання книги забезпечує реалізацію принципів персонального підходу до навчання, дозволяє диференціювати навчальні завдання, сприяє посиленню засвоєння знань і розвитку пізнавальної активності.

Педагоги старшої школи повинні оволодіти певними методами, принципами та засобами навчання, якщо вони хочуть реалізувати зміст освіти на всіх рівнях. Від рівня володіння ними часто залежить рівень педагогічної майстерності вчителів, ефективність навчально-виховного процесу.

Тому метод навчання є однією з найважливіших складових у навчальному процесі. Без відповідних методів діяльності неможливе досягнення цілей і завдань навчання, досягнення відповідних результатів. Загальноосвітній навчальний процес сучасної старшої школи здійснюється за допомогою низки класифікацій, які уніфіковано відображають завдання та зміст дидактичних методів навчання. Завдання оптимізаційного методу сформульовано чітко: за певних умов з ряду методів повинен бути обраний метод, який забезпечує найбільший ефект у навчанні відповідно до визнаних стандартів.

Список використаної літератури

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія : підручник / А. М. Алексюк – К. : Либідь, 1998. – 560 с.

2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи : курс лекцій : модульне навчання : навч. посіб. / А. М. Алексюк. – К. : ІСДО, 1993. – 220 с.
3. Гецов Г. Г. Работа с книгой: рациональные приемы / Г. Г. Гецов. – 2-е изд., доп. – М. : Книга, 1984. – 120 с.
4. Козлакова Г. Проблеми підручника для вищої школи / Г. Козлакова // Освіта України. – 2001. – № 53. – С. 30 – 35.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання, 2007. – 447 с.
6. Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / за ред. В. І. Лозової. – Х. : ОВС, 2006. – 496 с.
7. Муратов Х. М. Вопросы методики работы с книгой. Составление конспекта. Лекции по курсу „Введение в специальность” / Х. М. Муратов. – Ташкент, 1978. – Вып. 3. – 50 с.
8. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс : учебник для студентов пед. вузов : в 2 кн. / И. П. Подласый. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн. 1 : Общие основы. Процесс обучения. – 574 с.
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула – К. : Академвидав, 2006. – 352 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ХІМІЇ ЗАСОБАМИ ДОМАШНІХ ЗАВДАНЬ

Жгир Н. М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Нова парадигма освіти вимагає значних змін в організації освітнього процесу, які визначають модернізацію цілей і задач, що стоять перед загальноосвітньою школою; організацію діяльності вчителя; різноманітні сторони навчально-пізнавальної діяльності учнів. Не обійшли зміни і такий елемент педагогічного процесу, як домашнє завдання учнів.

Успішність виконання домашніх завдань для учнів залежить від організації навчання та умов їх організації.

Наголошуємо на таких організаційно-педагогічних умовах індивідуалізації вивчення хімії з виконанням домашніх завдань:

- 1) Персоналізація роботи;
- 2) Різноманітні завдання;
- 3) Виховувати вміння учнів виконувати домашні завдання;
- 4) Системна перевірка операцій;
- 5) Слідкуйте за тим, щоб батьки були в курсі домашніх завдань.

Організаційною навчальною умовою організації домашніх завдань школярів є насамперед індивідуалізація домашнього завдання.

Різні автори по-різному визначали термін «персоналізація навчання» в залежності від цілей і засобів, які вони мають на увазі.

В. Онищук також виділив три рівні розвитку особистості в навчанні.

Перший рівень – це врахування загальних особливостей учнів на різних етапах їх навчання і розвитку; другий – здійснюється засобами диференційованого підходу (використання різноманітних навчальних програм і планів, навчальних завдань з різним ступенем труднощі для різних груп учнів); а третій – індивідуального підходу, який здійснюється з врахуванням індивідуальних відмінностей учнів і вчителя і створює сприятливі умови для їх спільної продуктивної діяльності [3].

Індивідуалізацію навчання на всіх його рівнях В. Онищук розглядає як комплекс організаційних, дидактичних і методичних заходів.

Іноді можна пропонувати завдання на вибір. Записуються на дошці всі вправи, а учні на свій розсуд виконують те, що їм під силу. Безперечно, добір відповідного пізнавального завдання – нелегка справа.